

DESENVOLUPAMENT DE LES 14 JORNADES ESTATALS DE DEAC LAS PALMAS DE GRAN CANARIA

Arancha Ayala, Concepción Jiménez, Daniel Paunero, Inmaculada Pérez
Nelida Guadalupe Nuria Llovell, Raquel Ponce,
Paula Montes de Oca Ruth León.
(deac@caam.es)

Aquest article resumeix el que van ser les 14 JORNADES ESTATALS DE DEAC que es varen celebrar del 7 al 19 de novembre al Centro Atlántico de Arte Moderno de Las Palmas de Gran Canaria.

L'existència dels DEAC es justifica a partir de que es pren consciència de l'element de l'espectador en el context del museu i a partir de la demanda d'aquest espectador respecte a la seva relació amb el testimoni cultural que el museu propugna i defensa. Una demanda que va d'acord amb la societat, cada vegada més dinàmica, complexa i exigent, factors que es converteixen en problemàtiques que exigeixen una resposta per part de la institució museística.

No obstant això, encara roman vigent una visió dels museus segons la qual aquests s'erigeixen en un ens que planteja un esquema fix basat en la supeditació de tots els elements del museu a la magnificència de l'objecte museístic, deixant així l'espectador en un segon pla. Al mateix temps aquest esquema té un caràcter unilateral, en el sentit que el museu disposa de les seves diverses visions i estratègies sobre l'objecte

museístic i la seva relació amb el públic, mentre que aquest resta a l'espera d'allò que se li pugui proposar.

Des que es van concebre els primers preparatius d'aquestes 14 Jornades DEAC¹ es va proposar com qüestió primordial plantejar-se, debatre i posar en dubte els elements que abans hem assenyalat, de manera que aquest fet va constituir l'eix fonamental de totes les activitats que van tenir lloc durant els tres dies que va durar l'esdeveniment. És per això que es van programar aquestes activitats seguint els principis que conformen els DEAC en el seu afany per enfrontar-se a la problemàtica de l'espectador, de la seva relació amb l'objecte museístic i per tant, del museu en si:

Versatilitat

Com s'ha dit anteriorment estem immersos en una societat complexa, que no deixa d'evolucionar i que cada vegada ho fa més ràpid, fet que obliga les diferents institucions que regulen la nostra cultura a adoptar un caràcter igualment dinàmic a fi de poder seguir un camí paral·lel al que la societat va generant. Per correspondre a aquest precepte, els DEAC formulen el seu treball des d'una mentalitat oberta en tot moment, disposada als canvis en el que fa al seu marc teòric, els seus plantejaments de cara a l'espectador i la seva aplicació.

Aquest fet va quedar plasmat a les Jornades a partir dels títols que van presidir cadascun dels dies. Només el fet de plantejar-se temes tan aparentment genèrics en els seus encapçalaments com "Ecoltar el visitant" o "Educar la sensibilitat" ja implica una forta disposició envers diferents alternatives a l'entorn d'aquestes premisses i una disposició per formular un debat amb l'objectiu de tenir sempre present la figura de

---

¹ El comitè científic de las 14 Jornades DEAC ha estat: Maria Victoria Antoñanzas del Museo de Bellas Artes de Bilbao; Linda Duke del Indianapolis Museum; Manuel Mosqueradel Museo de Belas Artes de A Coruña; Cesar Ubierna del Museo Antonio Padrón; Marta Vega del Centro de Arte La Regenta; Carmen Gloria Rodriguez del Museo y Parque Arqueologico Cueva Pintada de Galdar; Inmaculada Pérez Maza Centro Atlántico de Arte Moderno

l'espectador en els seus rols d'element actiu dins la dinàmica del museu i d'element susceptible de ser "entrenat" perquè hi vagi trobant alguna cosa inherent a la seva vida quotidiana.

Caràcter polifacètic

Un altre element que està present en tot moment en els DEAC i que els defineix com a tals, és la gran quantitat de disciplines i punts de vista que s'han de tenir en compte per donar per efectiu el seu paper d'interlocutors entre l'espectador i el museu. El seu camp d'actuació implica des de les disciplines purament relacionades amb els objectes museístics (història de l'art, història, antropologia, ciències naturals, arqueologia, etc.), fins a aquelles que concerneixen a l'espectador, com ara l'estudi dels factors que determinen quins elements fan que l'espectador entri en un museu, com es relaciona amb l'objecte museístic, quines estratègies es poden elaborar per fer més suportable aquesta relació, com es poden materialitzar les esmentades estratègies en forma de tallers, visites guiades...

En aquest sentit el discurs que es va plantejar des del primer moment per presidir les Jornades havia de tenir sempre un caràcter polifacètic en relació a les disciplines presents (història, art, tecnologia o ciències, entre d'altres), els punts de vista des dels que es podien entendre les esmentades disciplines en el context museològic (per al que es va comptar amb ponents de tot Espanya i de diferents llocs del món que ens van convidar conèixer el funcionament de les institucions en les que realitzen la seva tasca i que van afavorir el debat de plantejaments com el del món anglosaxó, personificat en museus com el *Sterling and Francine Clark Art Institute* de Massachusetts (EUA) o la Universitat de Leicester (Anglaterra) en contraposició amb les maneres del món mediterrani, que plantejats des de centres com l'Organització *Makebelieve* (Grècia), van poder comparar-se amb estratègies desenvolupades en diversos museus espanyols.

Tot això va generar una atmosfera d'equip que va personificar de manera efectiva el treball en conjunt al que sempre obliga la complexitat dels DEAC i que va trobar el seu paral·lelisme en la posta en comú de les diferents idees plantejades durant aquests dies.

El principal punt de referència: l'espectador

La quantitat de disciplines que s'han de tenir en compte en el funcionament d'un DEAC només s'explica des de la seva voluntat de d'estar al dia en la complexitat dels elements que entren en joc a l'hora de relacionar l'espectador amb el museu. L'espectador és el principal referent de les accions empreses pels DEAC de manera que sense ell la seva tasca, i la del museu, no té cap sentit.

A fi de poder comprendre millor el paper de l'espectador dins del complex organigrama dels museus, des del comitè organitzador es va decidir que seria una idea interessant fer interpretar als ponents aquest paper. Amb aquesta finalitat, abans de començar amb el gruix de les ponències es va organitzar una excursió al municipi de San Nicolás de Tolentino per visitar i participar del seu Projecte Cultural de Desenvolupament Comunitari a la zona de l'Aldea, un autèntic museu a l'aire lliure en el que cadascú es converteix en espectador a partir del moment en què trepitja l'indret. D'aquesta manera abans de parlar de DEAC, espectadors, museus i de les diferents teories al seu entorn, tot el grup que conformava les Jornades va gaudir en primera persona el fet de sentir-se espectadors, participants actius de l'experiència museística, membres d'un grup que s'acabaven de conèixer i que estan a punt de compartir, en tant que equip, unes jornades de treball, una posta en comú d'idees que després hauran de contrastar, en essència, l'esperit que sempre va perseguir aquestes 14 Jornades Estatals DEAC.

Ens agradaria acabar dient que tot això no hauria estat possible sense un bon treball en equip, des del seu començament, abans de les

reunions del comitè científic, fins que van arribar tots aquells que ens van deixar en la nostra illa una mica del seu departament i els seus museus.

PROGRAMA

DIMARTS 7

- **Visita a la població de l'Aldea, per veure Projecte Cultural de Desenvolupament Comunitari**

DIMECRES 8: ESCUCHAR AL VISITANTE

- **10h: Michael Fehr**, Director del Institut für Kunst im Kontext, Berlin, Alemania
- **11,45h: Ponencias: El museo como laboratorio de respuestas para nuevas necesidades**
  - **Antoni Nicolau**, director del Museu d'Historia de la Ciutat de Barcelona
  - **Randi Korn**, directora del Randi Korn & Associates, Inc. Instrutora, George Washington University, Museum Education Program
- **13h: Debate**
- **16h: Excursión a San Bartolomé de Tirajana, Maspalomas y Telde**

DIJOURS 9 : EDUCAR LA SENSIBILIDAD

- **10h: Mauro Speraggi**, director de Artebambini y editor de la revista Dada italiana
- **11h: Debate**
- **11,45h: Ponencias: sensibilidad y compromiso**
  - **Michael Cassin**, responsable de Educación y Acción Cultural del Sterling and Francine Clark Art Institute (Williamstown, Massachusetts, EEUU)
- **12,30h: Debate**
- **13h: La Recova**. Exposición de actividades de los DEAC
- **16h: Sesión de comunicaciones**

DIVENDRES 10: NUEVAS TECNOLOGÍAS COMO MEDIO DE DIFUSIÓN

- **10h: Ross Parry**, director del Departamento de Estudios Museísticos Universidad de Leicester, Inglaterra
- **11h: Debate**
- **11,45h: Ponencias: Ventajas y desventajas de las nuevas tecnologías**
  - **Bernard Serexhe**, conservador Jefe del Media Museum ZKM. Karlsruhe, Alemania
  - **Luís Hernández**, arquitecto. Profesor de la Universidad de A Coruña, España
  - **Maria Roussou**, Fundadora, socia y Consultora de la Organización Makebelieve. Atenas, Grecia.
- **13h: Debate**
- **16h: Conclusiones de las jornadas y Acto de Clausura a cargo de Rafael Zulaika y Gabino Busto**
- **17,30h. Visita guiada a la Cueva Pintada de Gáldar**